

Acil Durumlarda Aile Gereksinimleri

Yrd. Doç. Dr. Serpil YÜKSEL

Aile, bireyin yaşamında önemli olan, zor zamanlarında ait olma duygusunu hissettiren, destek, güven ve rahatlık sağlayan bir yapıdır. Yaşam döngüsü içinde aileyi oluşturan bireylerin yaşantılarında inişler, çıkışlar olabilir. Üyeleri arasında yakın ilişkinin ve güçlü bağların olduğu aileler, bireylerinden birinin hastalık, sakatlık gibi acil bir sağlık sorunu yaşaması durumunda, istekli olarak zor durumdaki bireyine destek olmaya, gereksinimlerini karşılamaya çalışır. Akut hastalık, yaralanma, sakatlanma gibi beklenmedik durumlar, birey kadar aile üyelerinde de stres yaratan olaylardır. Sevilen birini kaybetme korkusu ve ne olacağını bilememe ailenin baş etme mekanizmalarında ciddi yetersizliğe neden olur (Sucu ve ark., 2009; Gürkan, 2009; Bailey et al., 2010; Gilmer, 2013; Slota, 2013; Bhalla et al., 2014; Kinrade et al., 2014; O'Malley et al., 2014; Adams et al., 2014; Kenner and Boykova, 2015). Belirsizliklerle baş etmek durumunda kalınan bu stresli sürecin sağlıklı geçirilebilmesi, aile gereksinimlerinin doğru değerlendirilmesine ve karşılanmasına bağlıdır. Gereksinimlerin karşılanmaması, ailenin baş etme mekanizmalarının ve destek sistemlerinin tükenmesine neden olarak krize yol açabilir (Slota, 2013; Gilmer, 2013; Kinrade et al., 2014; Kenner and Boykova, 2015).

Ailenin Karşılaşabileceği Acil Durumlar

Aile üyelerinin yaşam döngüsü içinde karşılaşılabileceği acil durumlar;

- Prematüre doğum, hastalık veya anomali nedeniyle yenidoğan bebeğin yoğun bakım ünitesi (YBÜ)'ne alınması, yaşamını kaybetmesi,
- Aile birey/bireylerinin ani gelişen hastalık, trafik kazası, düşme, iş kazası, havayolu tıkanıklığı, yanık gibi nedenlerle yaralanması, sakatlanması, hastaneye yatırılması, yaşamını kaybetmesi
- Aile birey/bireylerine kanser gibi tedavisi zor, ölüm riski yüksek hastalık tanısı konması,

- Terminal dönem hastalığa sahip aile birey/bireylerinin ev ortamında solunum sıkıntısı, ağrı yaşaması ve yaşamını kaybetmesi, olarak sıralanabilir (Sucu ve ark., 2009; Gürkan, 2009; Bailey et al., 2010; Gilmer, 2013; Slota, 2013; Bhalla et al., 2014; Kinrade et al., 2014; O'Malley et al., 2014; Adams et al., 2014; Kenner and Boykova, 2015).

Acil Durumların Aile Üzerindeki Etkisi

Akut Gelişen Sağlık Sorunları Nedeniyle Aile Birey/Bireylerinin Hastaneye Yatırılması

Aile birey/bireylerinin yaşamı tehdit eden yaralanma ve ani gelişen hastalık gibi akut sağlık sorunları nedeniyle hastanenin acil birimine veya YBÜ'ne yatırılması, ailenin hazırlıklı olmadığı, ani ve beklenmedik bir durumdur. Aile için belirsizliklerle dolu, stresli ve güç bir süreç başlar (Sucu ve ark., 2009; Gürkan, 2009; Gilmer, 2013; Slota, 2013; Al-Mutair et al., 2013; Kinrade et al., 2014; Karagözoğlu et al., 2014). Bu süreçte aile bireylerinin yaşadıkları korku ve endişe, sağlık çalışanlarıyla iletişimlerini, baş etme durumlarını ve gösterecekleri uyumu etkiler (Sucu ve ark., 2009; Slota, 2013; Kenner and Boykova, 2015).

Sevdiği bireyi kaybetme korkusu, maddi kayıplar, rol değişiklikleri, diğer aile üyelerinden ayrı kalma, tanı ve tedavi işlemlerini bilmeme, prognoz belirsizliği, hastane ortamının ses ve görüntüsü, hastaya takılan araç-gereçler, acilde veya YBÜ'nin kapısında beklemek, sağlık personelinin heyecanlı çalışma temposu gibi nedenler kritik hasta ailesinin durumsal ve sürekli anksiyete yaşamasına, çaresiz ve umutsuz hissetmesine neden olabilir. Hastalığa verilen anlam da ailenin stres düzeyini etkiler (Bailey et al., 2010; Obringer et al., 2012; Karagözoğlu et al., 2014; Kenner and Boykova, 2015). YBÜ'lerine ziyaretin yasak ya da kısıtlı olması,

KAYNAKLAR

1. Adams JA, Anderson RA, Docherty SL, Steinhauer KE: Nursing strategies to support family members of ICU patients at high risk of dying. *Heart Lung*, 43; 406-415, 2014.
2. Al-Mutair AS, Plummer V, O'Brien A, Clerehan R: Family needs and involvement in the intensive care unit: a literature review. *J Clin Nurs*, 22; 1805-1817, 2013.
3. Bailey JJ, Sabbagh M, Loiselle CG, Boileau J, McVey L: Supporting families in the ICU: A descriptive correlational study of informational support, anxiety, and satisfaction with care. *Intensive Crit Care Nurs*, 26; 114-122, 2010.
4. Bhalla A, Suri V, Kaur P, Kaur S: Involvement of the family members in caring of patients an acute care setting. *J Postgrad Med*, 60; 382-385, 2014.
5. Davidson JE: Family-centered care: meeting the needs of patients' families and helping families adapt to critical illness. *Crit Care Nurse*, 29; 28-34, 2009.
6. Gürkan A: Bütüncül yaklaşım: yoğun bakımda hastası olan aile üyeleri. *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi*, 13; 1-5, 2009.
7. Gilmer MJ: *Care of the child with life-limiting conditions and the child's family in the pediatric critical care unit*. In: Hazinski MF, (ed). *Nursing Care of the Critically Ill Child*, 3rd ed, Mosby, Elsevier Inc, 2013, p. 51-65.
8. Karagözoğlu Ş, Özden D, Tok Yıldız F: Yoğun bakım ünitesinde hasta yakınlarının gereksinimleri.: Türkiye Klinikleri *J Nurs Sci* 6: 102-111, 2014.
9. Kenner C, Boykova M: Families in crisis. In: Verklan MT, Walden M, (eds). *Core Curriculum for Neonatal Intensive Care Nursing*, 5th ed, St Louis, Elsevier Inc, 2015, p. 331-347.
10. Kinrade T, Jackson AC, Tomnay J: Social workers' perspectives on the psychosocial needs of families during critical illness. *Soc Work Health Care*, 50; 661-681, 2014.
11. Akgün Kostak M, Akan M: Terminal dönemdeki çocuğun palyatif bakımı. *Türk Onkoloji Dergisi*, 26; 182-192, 2011.
12. O'Malley P, Barata I, Snow S: Death of a child in the emerge *Emerg Nurs*, 40; e83-e101, 2014. ncy department. J.
13. Polat Ü: İleri evre kanser hastalarında semptom yönetiminde bakım verenin rolleri ve destek gereksinimleri. *Türk Onkoloji Dergisi*, 26; 193-198, 2011.
14. Obringer K, Hilgenberg C, Booker K: Needs of adult family members of intensive care unit patients. *J Clin Nurs*, 21; 1651-1658, 2012.
15. Slota MC: *Psychosocial aspects of pediatric critical care*. In: Hazinski MF, (ed). *Nursing Care of the Critically Ill Child*, 3rd ed, Mosby, Elsevier Inc, 2013, p. 19-49.
16. Sucu G, Cebeci F, Karazeybek E: Acil servisteki kritik hasta yakınlarının gereksinimleri ve karşılanma durumu. *Ulusal Travma Acil Cerrahi Derg*, 1; 473-481, 2009